

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
ANTHONY ELLUL**

Seduta tas-16 ta' Marzu, 2012

Citazzjoni Numru. 622/1996/1

**Mary Buttigieg u b'digriet tal-11 ta' Jannar 2005 saret
trasfuzjoni tal-gudizzju f'isem Marlene Buttigieg,
Joseph Buttigieg, Wilfred Buttigieg, Albert Buttigieg u
Bernardette Kosik ulied l-attrici li mietet fit-30 ta'
Marzu 2004**

Vs

**John Polidano u b'digriet moghti fit-28 ta' Jannar 2005
gew nominati Dr Vincent Galea u PL Liliana Buhagiar
bhala kuraturi ghall-wirt ta' John Polidano; Perit
Carmel Busuttil u b'digriet tat-23 ta' Novembru 2010 il-
qorti awtorizzat li l-kawza titkompli f'isem uliedu
Antonia Deguara, Dominic Busuttil, Katrina Busuttil,
Alexander Busuttil u Kristina Busuttil peress li mietet fl-**

10 ta' Dicembru 2008¹, Perit Carmel Busuttil, Anton Camilleri bhala Direttur tal- Bini u Tiswija ta' Djar

Permezz ta' citazzjoni prezentata fis-26 ta' Frar 1996, l-attrici ppremettiet illi fil-hmistax (15) ta' Frar, 1995, waqt li l-konvenuti John Polidano u Perit Carmel Busuttil, fuq struzzjonijiet tal-konvenut l-iehor Direttur tal- Bini u Tiswija ta' Djar kienu qeghdin jaghmlu xoghol ta' hatt ta' bini ma gemb il-fond residenzjali tal- istanti numru mija sitta u sebghin (176), St. Ursula Street, Valletta, kkagonaw it-tigrif tal-istess dar.

Peress illi b'rizultat ta' dan l-incident l-istanti sofriet danni kbar billi oltre li tilfet l-uzu tar-residenza taghha, giet distrutta kwazi totalment l-ghamara u diversi oggetti ohra fid-dar taghha kif jirrizulta ahjar waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

Peress illi l-konvenuti naqsu li jirriparaw il-fond residenzjali ta' l-istanti pero l-konvenut Direttur tal-Bini u Tiswija ta' Djar obbliga ruhu li jipprovdi lill-attrici akkomodazzjoni alternattiva ekwivalenti.

Peress illi l-incident imsemmi gara bi htija tal-konvenuti lkoll jew min minnhom minhabba negligenza, traskuragni, imperizja, nuqqas ta' prudenza u ta' hsieb u nuqqas ta' tharis tar-regolamenti, kif jigi pruvat ahjar waqt it-trattazzjoni tal-kawza.

Peress li minkejja li gew interpellati biex jersqu ghall-likwidazzjoni u hlas tad-danni l-kovenuti baqghu inadempjenti.

Ighidu ghalhekk l-istess konvenuti ghaliex din il-Qorti m'ghandhiex ghar-ragunijiet fuq premissi :

¹ Ara rikors prezentat fit-2 ta' Lulju 2009 mill-imsemmija persuni sabiex issir it-trasfuzjoni tal-gudizzju f'isimhom. Ir-rikors gie pprezentat ukoll minn Josette Leslie Busuttil, mart il-konvenut li jirrizulta li mietet fis-26 ta' Lulju 2009.

Kopja Informali ta' Sentenza

1. Tiddikjarhom ilkoll, jew min minnhom, responsabbli ghall-incident imsemmi tal-hmistax (15) ta' Frar, 1995 li fih sfat imgarrfa d-dar residenzjali ta'l-attrici, u ghad-danni kollha li soffriet l-istess attrici b'konsegwenza tal-istess.
2. Tillikwida l-istess danni okkorrendo bl-operat ta' perit nominandi.
3. Tikkundanhom ilkoll jew min minnhom, ihallsu lill-attrici s-somma hekk likwidata u dikjarata bhala dovuta minnhom in linea ta' danni.

Bl-ispejjez inkluzi dawk tal-ittri ufficcjali tad-9 ta' Marzu, 1995 u tas-26 ta' Jannar 1996 u bl- imghaxijiet legali kontra l-konvenuti li jibqghu minn issa ingunti biex jidhru ghas-subizzjoni.

Nota tal-eccezzjonijiet tal-Perit Anton Camilleri bhala Direttur tal-Bini u Tiswija tad-Djar.

1. Illi t-talbiet huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u dana ghar-ragunijiet segwenti :
 - a) Illi x-xoghol tat-twaqqiegh sar mill-kuntrattur John Polidano b'kuntratt ta' appalt liema kuntratt kien jghid specifikament li kwalunkwe danni kagunati lil terzi minhabba xoghol ta' demolizzjoni huma responsabilita' tal-istess kuntrattur.
 - b) Illi l-esponenti kien gharraf lill-attrici u obliga ruhu li l-Gvern permezz tad-Dipartiment ghall-Akkomodazzjoni Socjali ser itiha post alternattiv liema post qed jitlesta u ser ikun ahjar mill-fond li qed toqghod fih prezentament.
 - c) Illi inoltre l-attrici accettat li tiehu dan il-post alternattiv tant li gejjja u sejra fl-ufficju tal-esponenti biex tara l-progress tax-xoghol li qed isir fih.
 - d) Illi dan l-esponenti ghamlu minghajr ma assumma ebda responsabbilita ghad-danni kawzati.

Nota ta' eccezzjonijiet ta' John Polidano

Jeccepixxi bir-rispett :

1. Illi t-talbiet huma infondati fil-fatt u fid-dritt in kwantu huma diretti kontra l-eccippjenti stante li huwa ma huwa bl-ebda mod responsabbli ghall-allegati danni subiti mill-attrici billi l-incident mertu tal-kawza ma garax b'tort tal-eccippjenti ghax la kien negligenti u lanqas traskurat fit-twaqqiegh tal-proprjeta.

Nota ta' l-Eccezzjonijiet tal- Konvenut Perit Carmel Busuttil

1. Illi, preliminarment, huwa ma gie moghti l-ebda inkarigu mill-attrici u lanqas m'ghandu xi relazzjoni guridika ohra ma' l-attrici. Konsegwentement l-eccipjent ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju.

2. Illi, minghajr ebda pregudizzju ghall-premess, ma' tista tigi addebitata l-ebda htija skond il-ligi lill-eccipjent sa fejn huwa kien effettivament involut fl-esekuzzjoni tax-xogholijiet.

F'din il-kawza l-attrici qeghda tippretendi hlas ta' danni li ssostni li sofriet f'mobbli li kienu jinsabu fid-dar taghha waqt li l-konvenut Polidano u l-perit Busuttil, fuq struzzjonijiet tal-konvenut l-iehor, kienu qeghdin jaghmlu xoghol ta' hatt ta' bini ma' gemb il-fond fejn kienet tghix (176, Triq Sant'Ursola, Valletta). L-attrici tallega li b'rizultat ta' dawn ix-xogholijiet tilfet l-uzu tar-residenza taghha, giet distrutta l-ghamara u diversi oggetti ohra fid-dar taghha u saret ukoll hsara f'mobbli li kienu jinsabu fl-istess residenza.

Il-qorti rat l-atti kollha.

Mill-atti jirrizulta li Polidano kien inghata tender sabiex iwaqqa' bini li jmiss mal-bini fejn kienet tghix Buttigieg.

Il-perit Busuttil kien iddikjara li ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju ghaliex ma nghata l-ebda inkarigu mill-attrici. Eccezzjoni li hi minghajr bazi ghaliex l-azzjoni li ghamlet l-attrici m'hijiex ghad-danni kuntrattwali izda danni akwiljani. Dan hu altru milli evidenti mill-premessi tac-citazzjoni fejn l-attrici iddikjarat: *"Illi l-incident imsemmi gara bi htija tal-konvenuti lkoll jew min minnhom*

minhabba negligenza, traskuragni, imperizja, nuqqas ta' prudenza u ta' hsieb u nuqqas ta' tharis tar-regolamenti.....”.

Il-qorti kienet inkarigat lill-perit David Pace sabiex jirrelata dwar it-teknika li ntuzat sabiex inhatt il-bini u dwar jekk kienx hemm nuqqasijiet li wasslu ghat-tigrif tad-dar tal-atturi (ara verbal a fol. 23). Il-perit tekniku rrelata:-

*“Kif jirrizulta mill-provi l-kuntrattur, cioe' l-konvenut Polidano, kien inghata struzzjonijiet mill-Perit tieghu, il-konvenut Perit Busuttil sabiex fit-twaqqigh inehhi minn fuq ftit ftit, u dejjem ihalli d-dniefel u cioe' parti mill-bini mqabbad ma' dan il-hajt tal-genb tal-bini ta' l-attrici u dan skond l-istess Perit Busuttil sabiex il-bini tal-attrici jkollu counterfort matul il-faccata, cioe il-hajt li eventwalment kien waqa'. Hareg ukoll mill-provi illi anke meta saret xi ispezzjoni tal-bini ta' l-attrici diga' kien hemm indikazzjoni illi kienu jaghtu lok ghal certu preokkupazzjoni (vide per ezempju x-xhieda tal-Perit Sapiano dwar in-nuqqas ta' rbit tal-hajt li eventwalment waqa' mal-faccata tal-bini). Mix-xhieda tal-konvenut Polidano jidher illi t-twaqqigh, almenu sa certu punt ta' l-esekuzzjoni ta' l-appalt, kien qed isir man mano illi kien tiela' l-bini gdid u cioe' illi titwaqqa' parti mill-bini l-antik u imbaghad jinbena x-xoghol tal-bini mill-gdid u sa dan it-tant titwaqqa' sezzjoni ohra biex jigi ppreparat il-lant halli jkompli l-bennej. **Pero' meta sar it-twaqqigh ezatt mal-hajt tal-post ta' l-attrici u cioe' l-aktar punt kritiku, jirrizulta illi x-xoghol inhadem b'certu mod illi fl-ahhar ta' l-appalt il-hajt tal-post tal-attrici kien kollu mikxuf u mhux mifrud bil-counter fort illi ordna illi jsir u li jithallew il-Perit Busuttil hlief ghal sezzjoni zghira u cioe' l-faccata tal-bini l-antik fejn kien imqabbad mal-faccata tal-bini ta' l-attrici. Dana pero ma kien jiswa ghal xejn ghaliex gialadarba l-hajt ta' l-appogg ma kienx marbut mal-faccata tal-bini ta' l-attrici dan il-bini li thalla mill-fond li kien qed jitwaqqa' kien iservi biss biex jirfed lateralment il-faccata tal-bini ta' l-attrici pero' mhux dan il-hajt it-twil ta' l-appogg. Dan il-hajt ghalhekk kien bla rfid laterali u minghajr irfid minn quddiem u cioe' minn fejn kien qed jitwaqqa' l-bini. L-esponent ihoss ili dan kien nuqqas serju, tenut kont ta' l-***

indikazzjonijiet ta' l-istat tal-bini ta' l-attrici fl-epoka qabel ma inbeda x-xoghol u cioe' meta saret l-ispezzjoni preliminari. Anke jekk kellu jigi accettat illi hadd ma kien jaf bl-ezistenza tal-hnejjiet fil-livell sotterranji li kienu qeghdin jerfghu l-bini ta' l-attrici ma kienx teknika korrett illi l-hajt jinkixef ghat-tul tieghu kollu u jithalla minghar irfid laterali adegwat ghaliex l-istabbilta' ta' l-istess hajt kienet giet kompromessa. Dina l-istabbilita' giet imbaghad imnehhija totalment meta kwalunkwe materjal tat-twaqqigh li seta' kien hemm migbur mal-hajt u li forsi kien joffri xi ammont zghir ta' irfid tkaxkar mill-gaffa illi kienet qieghda ghaddejja mat-tul tal-hajt tnehi l-materjal li kienet l-ahhar ftit protezzjoni kontra l-kollass tal-hajt.”

Mehud in konsiderazzjoni l-fehma li esprima l-perit tekniku u li m'hijjex kontradetta minn xi provi ohra, il-qorti m'ghandix dubju li r-responsabbilta' ghall-akkadut hi tal-konvenut Polidano. Jirrizulta bl-iktar mod car li Polidano ma segwix l-istruzzjonijiet tal-perit Busuttil li kienu nghataw fil-bidu qabel beda jwaqqa' l-fond biswit ir-residenza tal-attrici. Ghalkemm Polidano jsostni li l-pedamenti kienu dghafin, ma jfissirx li m'ghandux igorr ir-responsabbilta' ghall-eghmilu. Mill-atti hu evidenti li sa mill-bidunett kien maghruf li x-xoghol li kien ser jaghmel il-kuntrattur kien min-natura tieghu delikat, tant li r-residenti ntalbu johorgu minn darhom. Jirrizulta li kien biss dakinhar li waqa' l-bini li Polidano rega' kkomunika mal-perit Busuttil u talbu biex imur fuq il-post ghaliex minhabba l-konsenturi li ra fuq il-post. Il-perit Busuttil stess ikkonferma li ma kienx segwa l-process ta' demolizzjoni tal-bini gialadarba ma kienx gie infurmat mill-kuntrattur meta ser isir. L-istess perit xehed li fejn mhux possibbli li zzomm id-denfil, trid tara x'ser taghmel (fol. 167)². Ovjament f'dan il-kaz ma setax jara x'ser jaghmel ghaliex il-kuntrattur ma kienx gharraf lill-perit Busuttil li ser jibda jhott il-bini. Fis-seduta tat-22 ta' Mejju 2001 Polidano xehed: *“Il-perit gie*

² Il-konvenut Busuttil xehed: *“Illi jekk ikollok, ejja nghidu morna u sibna li l-bini li ha jitnehha ma kienx imqabbad mal-bini li mhux se jitnehha, li iggarraf fl-incident. Allura jekk tara ili ma thossx li hu safe – imma dan ma nistax nghidu ghax jien miniex qieghed hemm bhalissa – jekk nara li mhux safe nghid ‘Mela x'se naghmel biex naghmlu safe?’ Jekk ikun hemm bzonn taghmel counterforts taghmel counterforts temporanji, il-bini l-gdid jibda gej lejn u tnehi counterfort wahda wara l-ohra, mhux tnehi kollox f'daqqa u tesponi l-faccata.”* (fol. 168).

tana l-instructions x'ghandna naghmlu u safejn ma kellniex bzonn nghajtulu lill-perit m'ghajjatnilux; meta ghajjatnilu gie." (fol 179). Hu evidenti li f'dawk ic-cirkostanzi Polidano ha r-responsabbilta fuq spallejh, u kien tard wisq meta kkomunika mal-perit Busuttil. Inoltre minn dak li rrelata l-perit tekniku, il-qorti hi moralment konvinta li l-mod kif il-kuntrattur hatt il-bini ma' gemb il-fond fejn kienet tghix l-attrici, wassal sabiex ikkomprometta l-istabbilta' tal-bini li jidher li kien diga' dghajjef. Fid-dikjarazzjoni guramentata (fol. 13) Polidano iddikjara li:-

i. Qabel beda jwaqqa' kien kellem lill-inkwilini kollha biex johorgu minn hemm gew u jnehhu l-ghamara, izda "*L-attrici webbset rasha u baqghet gewwa.*". Ukoll jekk l-affarijiet graw kif jirrakkonta Polidano, li fir-realta' ma jirrizultax li graw hekk, ma jfissirx li m'huwiex responsabbli. Kien fid-dmir tieghu li x-xoghol iwettqu b'tali mod li jevita evitat li ssir hsara lill-hwejjeg ta' haddiehor. Mill-atti hu evidenti li Polidano naqas milli jsegwi l-istruzzjonijiet tal-perit Busuttil.

ii. Fit-3 ta' Frar 1995 kien hemm spluzzjoni ta' tanker gewwa Malta Drydocks li rieghed nofs Malta. Ma tressqet l-ebda prova li din l-ispuzzjoni b'xi mod ikkontribwit biex jiggarrat parti mill-bini fejn kienet tabita l-attrici.

Wara li l-qorti rat l-atti m'hijjex tal-fehma li gie ppruvat li hemm xi htija min-naha tal-perit Busuttil li rrizulta li ma kienx jaf li x-xoghol qieghed isir. F'tali cirkostanzi l-arkitett ma jistax jinzamm responsabbli minhabba xi difett ta' direzzjoni jew sorveljanza gialadarba l-kuntrattur jkun ghazel li ma jinfurmahx li beda x-xoghol. Fir-rigward tad-Direttur tal-Bini u Tiswija tad-Djar, ta l-appalt lil Polidano, u m'hemmx prova ta' *culpa in eligendo* min-naha tieghu fis-sens li l-appalt inghata lil xi persuna mhux idoneja biex taghmel ix-xoghol ta' demolizzjoni. Il-fatt li sehha l-incident m'hijjex prova ta' htija ta' dan il-konvenut. Skond it-tender document il-kuntrattur (Polidano) kellu jinkariga, kif fil-fatt ghamel, perit "*... to assume responsibility for Demolition Works and the removal of the material so demolished.*". Ghalkemm jinghad li l-kuntrattur kellu l-obbligu li johrog

polza ta' assikurazzjoni, *“for death of or injury to any person or for loss or damage during the course of the Demolition works and the removal of the material so demolished.”*, mill-provi ma rrizultax jekk din il-polza qattx inharget.

Il-qorti kienet inkarigat lill-perit Edward Degaetano sabiex jaghmel stima tal-hsara. Fis-seduta tal-31 ta' Mejju 2002 ir-rapport gie kkonfermat bil-gurament. Il-perit tekniku rrelata li l-valur tad-danni relatati mal-mobbli li nitlufu jew saritihom il-hsara, hi ta' **tnax-il elf u sebgha u ghoxrin ewro (€12,027)**. Il-perit tekniku qasam ir-rapport f'hames taqsimiet:-

- A. Oggetti distrutti jew danneggjati identifikati u ezaminati.....€2,830 (Lm1,215);
- B. Oggetti distrutti u neqsin, izda identifikabli b'riferenza ghar-ritratti li nghataw mill-attrici kif kienu qabel l-incident tal-15 ta' Frar 1995.....€2,709 (Lm1,163);
- C. Oggetti li l-attrici tallega li gew distrutti ghal kollox, izda li m'hemmx prova tagghom hlief l-allegazzjoni tal-attrici.....€4,395 (Lm1,887);
- D. Oggetti li l-attrici sewwiet u parti kbira minnhom hemm ricevuta...€1,440 (Lm618.25);
- E. Oggetti li gratilhom hsara waqt it-trasport jew meta kienu f'mahzen u fil-kustodja ta' terzi.....€652 (Lm280).

Dwar id-danni m'hemmx provi ohra. Hu altru milli evidenti li f'dan ir-rigward hemm il-kelma biss tal-attrici. Il-qorti qeghda tifhem li meta l-attrici harget mid-dar ma nehhitx l-ghamara u l-mobbli kollha li kienu jinsabu fir-residenza taghha. Fil-fatt jidher li l-akkomodazzjoni alternattiva temporanja li nghatat ma kenitx kbira bizzejjed biex fih tpoggi l-ghamara kollha li kellha fil-fond in kwistjoni. Il-perit Anthony Sapiano xehed: *“Ahna speci bhala prekawzjoni, ghax gharafna li kien hemm certu periklu – periklu fejn tkun qed twaqqqa' dejjem ha jkun hemm ma' l-appogg – inzertajna dak iz-zmien konna ghadna kemm bnejna blokk flats ftit izjed 'l isfel minnha u speci offrejnilha biex temporanjament toqghod fih u fil-fatt offrejnilha zewg flats, kienu zghar, f'wiehed minnhom kellha toqghod hi u fl-iehor kellha tiehu l-ghamara li kellha bzonn ghal dak iz-zmien*

kien ha jsir it-twaqqigh.” (fol. 184). Min-naha l-ohra l-attrici xehedet li kienet inghata appartement zghir u “... *wara li nkisirli kollox tawhomli t-tnejn l-ohra biex inpoggi l-ghamara li salvajt.*” (fol. 28). Jonathan Buttigieg, in-neputi tal-attrici, xehed li lill-attrici kienu “*Qalulha wkoll lin-nanna sabiex tispostja l-ghamara lejn l-appogg tan-naha l-ohra. Dan il-parir tawhuli l-Periti tal-Gvern.*” (fol. 340) u li “*In-nanna kienet halliet ghamara taghha ma’ l-appogg l-iehor kif qalulha. Wara li waqghet id-dar dhalt maz-ziju biex naraw insalvawx xi bcejec pero kienet distrutta.*” (fol. 342). F’dan ix-xenarju m’huwiex car kif l-attrici tallega li tilfet dawk l-oggetti kollha li jissemmwew fir-rapport tal-perit tekniku, gialadarba li l-qorti tifhem li kienet segwiet il-parir tal-periti tal-Gvern u jidher li l-fond fejn kien hemm l-ghamara ma ggarrafx kollu (ara xhieda ta’ Polidano fol. 359 u r-rapport tal-perit de Gaetano li rrelata dwar mobbli li sofrew hsara fl-incident meritu tal-kawza). Mill-provi m’huwiex car fejn kienu jinsabu l-mobbli li ntilfu fl-incident. F’dan il-kuntest, cjoje oggetti fit-taqsimiet B u C, il-qorti ser tillikwida *arbitrio boni viri* s-somma ta’ erbat elef ewro (€4,000). Fir-rigward tal-oggetti li jissemmwew fit-taqsimiet D, il-qorti ser tilqa’ t-talba limitatament ghas-somma ta’ €1,212 mehud in konsiderazzjoni r-ricevuti li pprezentat u annessi mar-rapport tal-perit de Gaetano. Inoltre, fir-rigward ta’ Taqsimiet E, ma nghatatx prova li l-hsara fil-mobbli saret bi htija ta’ Polidano. Ghal kumpliment ser tiddeciedi skond il-likwidazzjoni li ghamel il-perit tekniku.

Ghal dawn il-motivi l-qorti qeghda taqta’ u tiddeciedi l-kawza billi ghar-ragunijiet hawn fuq moghtija:-

- 1. Tichad l-ewwel eccezzjoni tal-werrieta tal-perit Carmel Busuttil bl-ispejjez a karigu taghhom.**
- 2. Tilqa’ l-eccezzjonijiet fil-meritu tal-konvenuti Busuttil u Direttur tal-Bini u Tiswija tad-Djar, u tichad it-talbiet tal-attrici in kwantu dawn huma ndirizzati fil-konfront taghhom, bl-ispejjez a karigu tas-successuri tal-attrici.**

Tichad l-eccezzjoni tal-konvenut Polidano, u tilqa’ t-talbiet tal-atturi kontra tieghu. Tikkundanna lill-kuratur

Kopja Informali ta' Sentenza

nomine ihallas lill-attrici s-somma ta' tmint elef u tnejn u erbghin ewro (€8,042) u l-ispejjez, bl-imghax mill-31 ta' Mejju 2002 (data meta l-perit tekniku de Gaetano kkonferma r-rapport bil-gurament). Spejjez tal-kuratur jithallsu provizorjament mill-atturi bi dritt li jirkuprawhom mill-wirt ta' Polidano.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----